

Justitiedepartementet, L 2
Enheten för familjerätt och allmän
förmögenhetsrätt
103 33 Stockholm

Göteborg, den 11 maj 2018

**Remissvar Ju2018/02069/L2, EU-direktiv om hantering eller köp av krediter och om
ianspråktagande av säkerheter**

Svensk Inkasso har genom remiss den 12 april 2018 beretts tillfälle att inkomma med synpunkter på Europeiska kommissionens förslag till direktiv om hantering eller köp av krediter och om ianspråktagande av säkerheter.

Bakgrund

Syftet med förslaget är enligt vad kommissionen uppgivit att minska risken för att kreditinstitut får problem med s.k. nödlidande lån. Med nödlidande lån avses sådana krediter som gäldenären inte klarar av att betala i enlighet med vad som avtalats. Förslaget skall bidra till att stärka den finansiella stabiliteten och skapa en mer integrerad finansmarknad. I förlängningen skall näringsidkares möjligheter att hitta finansiering öka och kostnaderna för krediter minska.

De svenska bankerna har sedan finanskrisen inte haft samma problem med nödlidande lån som banker i de södra och östra delarna av EU. Sverige har sedan 1970-talet haft en väl fungerande indrivningsverksamhet som bedrivits inom ramen för inkassolagen (1974:182) som i stora delar stått under tillsyn av Datainspektionen och, i viss utsträckning, av Finansinspektionen. I Sverige finns även ett i lag reglerat, väl fungerande, summariskt utomrättsligt förfarande för fastställande av fordringar och för verkställighet av fastställda fordringar. Bestämmelser om detta finns bland annat i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning samt i utsökningsbalken (1981:774). Förvärv av fordringar har i Sverige kunnat ske på ett effektivt sätt med tillämpning av allmänna avtalsrättsliga och skuldebrevrättsliga principer. De svenska inkassobolagen deltar idag i stor utsträckning på marknaden för nödlidande lån och förvärvar löpande fordringsportföljer såväl från kreditinstitut som från andra kreditgivare i Sverige och i Europa.

I många av EU:s medlemsländer saknas emellertid dock effektiv lagstiftning såvitt avser såväl inkassoverksamhet som köp av fordringsportföljer/förfallna fordringar, varför direktivet främst torde få betydelse i dessa länder. Med detta i åtanke välkomnar Svensk Inkasso Europeiska kommissionens förslag att utveckla sekundära marknader för nödlidande lån och att upprätta en gemensam europeisk rättslig ram för tredje parts kreditförvaltare, eftersom detta i förlängningen skulle göra det lättare för svenska inkassobolag att vara verksamma på den europeiska marknaden för nödlidande lån.

Regleringen bör göras fordringsneutral

Förslaget berör endast krediter som tillhandahålls via kreditinstitut. Förvaltning och försäljning av nödlidande krediter som uppkommer i andra former av finansiell verksamhet samt i verksamhet som bedrivs av andra typer av företag såsom t. ex telekomföretag och energiföretag omfattas inte av direktivets tillämpningsområde.

Enligt Svensk Inkassos uppfattning kan detta komma att medföra att förvaltningen och försäljningen av krediter som har ställts ut av kreditinstitut kommer att ske på ett annorlunda sätt än vad som gäller för övriga krediter. Detta är olämpligt av flera skäl. Dels kan en sådan ordning leda till att enskilda gäldenärer åtnjuter olika rättigheter beroende på vem som är ursprunglig borgenär, dels att det blir oklart i vilken mån och i vilken utsträckning sådana inkassobolag som både hanterar krediter som ursprungligen lämnats av ett kreditinstitut och andra typer av förfallna skulder står under tillsyn.

Med anledning av detta är det Svensk Inkassos uppfattning att förslaget utvidgas till att omfatta alla typer av kreditavtal, alltså även sådana krediter som lämnats av *andra än kreditinstitut*. En förutsättning för detta är emellertid att de särskilda synpunkter som anges nedan angående bland annat informationskrav beaktas.

Auktorisering är positivt men i viss mån oklart

Svensk Inkasso uppfattar att begreppet ”kreditförvaltare” på det sätt som det definierats i artikel 3.8 kommer att omfatta i vart fall alla svenska inkassobolag som idag har beviljats tillstånd att bedriva inkassoverksamhet och som driver in sådana fordringar som träffas av direktivet.

En harmoniserad standard för auktorisering av kreditförvaltare (vilket stadgas i artikel 5 och 11) är mot denna bakgrund enligt Svensk Inkasso positivt för en andrahandsmarknad för nödlidande lån. Att tillämpa högkvalitativa standarder för kreditförvaltare kommer att göra processerna mer effektiva och transparenta och minimikraven kommer att innebära att villkoren i medlemsstaterna i större utsträckning kommer att likna varandra, vilket i grunden är positivt.

Svensk Inkasso är positiva till att det i artikel 5.1 föreskrivs att vissa krav uppställs på den som vill bli beviljad auktorisation som kreditförmedlare. Mot bakgrund av att de krav som uppställs i stor utsträckning motsvarar de krav som idag gäller för att erhålla inkassotillstånd i Sverige bör det klargöras huruvida redan beviljade auktorisationer i medlemsstaterna skall kunna likställas med den auktorisation som avses i direktivet. Det förefaller olämpligt och onödigt att svenska inkassobolag med inkassotillstånd skall tvingas ansöka om ytterligare en i huvudsak motsvarande auktorisation.

I sammanhanget bör dock påpekas att de krav som uppställs i artikel 5.1.d enligt Svensk Inkasso inte är helt genomtänkt. Det kan inte vara avsikten att större krav uppställs på en kreditförvaltare än vad kreditförvaltaren rent faktiskt har möjlighet att uppfylla inom ramen för *sin* kreditförvaltning. En kreditförvaltare som är ett inkassobolag har aldrig en fullständig helhetsbild över en gäldenärs ekonomiska situation och kan således inte bedöma om låntagare *har rätt till* offentliga skuldrådgivningstjänster eller sociala tjänster. En sådan rådgivningsplikt för kreditförvaltare som stipuleras är därför verkningslös och riskerar att skapa felaktiga förväntningar hos låntagarna. Artikel 5.1.d. bör därför strykas eller ändras till att kreditförvaltare vid behov skall ges möjlighet att *informera* om offentliga tjänster såsom skuldrådgivning.

Klagomålshanteringen bör nyanseras och fokuseras

I artikel 35 återfinns regler för klagomål. Svensk Inkasso anser att det är positivt och självklart att kreditförvaltare har en effektiv klagomålshandling. Förslaget får dock i nuläget betraktas som onödigt omständligt och inte effektivt. Ett nödlidande lån kan hanteras av en kreditförvaltare under många år innan uppdraget avslutas. Inom inkassobranchen benämns sådan långvarig hantering ofta för efterbevakning eller långtidsbevakning (debt surveillance). Många låntagare har också ett flertal skulder till samma och/eller olika kreditinstitut men som hanteras av samma inkassobolag. Mot ovan

bakgrund förefaller kraven artikel 35.3 inte som rimliga eller förenliga med en effektiv praktisk hantering av nödlidande krediter. En naturlig ordning är att information om kreditförvaltarens identitet samt information om tillsynsmyndighet lämnas vid den *första* skriftliga kontakten med låntagaren men att denna information inte behöver lämnas vid varje efterföljande skriftväxling eller i varje enskilt telefonsamtal. Vidare är det oklart i vilken form och på vilket sätt den information som avses i artikel 35.1.b skall lämnas.

För att säkerställa en effektiv klagomålshantering bör direktivet tydliggöra *vad som avses med ett klagomål*, vilket enligt Svensk Inkasso bör begränsas till *sakliga* synpunkter hänförliga till kreditförvaltarens *hantering* av kreditavtalet inom ramen för sitt kreditförvaltningsuppdrag (jämför vad som sägs i Datainspektionens allmänna råd vid tillämpning av inkassolagen såvitt avser skillnaden mellan sakliga och osakliga invändningar). En annan ordning skulle kunna innebära att kvalificerade sakliga klagomål skall hanteras parallellt med osakliga eller ej relevanta klagomål, vilket skulle göra klagomålshanteringen mindre effektiv, med onödig fördröjning i handläggning samt ökade kostnader för kreditförvaltare (och i förlängningen kreditinstitut) till följd.

Personligt ansvar kan vara hämmande

Svensk Inkasso avstyrker vad som anges i artikel 22.5 såvitt gäller myndigheters skyldighet att tillämpa administrativa påföljder även på medlemmar i lednings- eller förvaltningsorgan och andra fysiska personer som är skyldiga till överträdelse. Administrativa påföljder och andra sanktioner bör, under förutsättning att ett visst agerande inte varit brottsligt, endast kunna riktas mot det bolag som erhållit auktorisation.

Ett personligt ansvar utformat på detta sätt skulle försvåra rekryteringen av kompetenta medarbetare eftersom anställning i ledande position hos en kreditförmedlare då skulle kunna innebära betydande personlig finansiell risk. Mot bakgrund av att ambitionen med direktivet är att utveckla en ny och effektiv europeisk andrahandsmarknad för nödlidande lån är den föreslagna bestämmelsen begränsande och utgör således ett hinder mot direktivets syfte att uppnå en effektiv andrahandsmarknad. Det skulle enligt Svensk Inkassos mening också riskera att leda till förhöjd prissättning för kreditförvaltningstjänster, vilket även det motverkar syftet med direktivet.

Skriftliga avtal positivt men dokumentationskraven bör ses över

Svensk Inkasso anser att det är positivt att det uppställs ett krav på skriftliga avtal mellan kreditinstitut och kreditförmedlare samt att det i dessa skall tydliggöras vilken kreditförvaltningsverksamhet som skall utföras av kreditförvaltaren.

Bestämmelserna om outsourcing i artikel 10 bör vara begränsade och *hänvisa till* kredittjänsterna enligt definitionen i artikel 3.8.a-f. Kravet på bevarad kompetens och resurser i artikel 10.1.g bör begränsas till den behållna kompetensen och resurserna kan *anses nödvändiga* för att tillhandahålla eller omfördela de utkontrakterade aktiviteterna efter det att outsourcingavtalet upphört.

Av artikel 9.3 följer att kreditförvaltaren skall dokumentera och behålla uppgifter i minst 10 år från och med *dagen för tjänsteavtalet*. I många medlemsländer, exempelvis i Sverige tecknas emellertid inte ett tjänsteavtal avseende tillhandahållande av tjänster avseende ett visst specifikt låneavtal utan tjänsteavtal ingås för att tillhandahålla kreditförvaltningstjänster avseende exempelvis alla nuvarande och kommande nödlidande lån, vilket över tid kan omfatta 10 000-tals uppdrag/nödlidande lån. Tjänsteavtal kan även tecknas och löpa under ett stort antal år varför startpunkten för tjänsteavtalet inte borde ha betydelse för *vilken period* som dokumentation skall sparas. Vidare kan kreditförvaltningsuppdrag pågå under väldigt lång tid, ofta längre än 10 år. En mycket lång dokumentationsperiod skulle också kunna stå i strid med vad som gäller för gallring enligt Dataskyddsförordningen. Ändring bör därför ske.

Enligt Svensk Inkasso bör dokumentationsskyldigheten kopplas till det specifika kreditförvaltningsuppdraget och dokumentation sparas under viss tid efter att det specifika uppdraget avslutas.

Övergripande positivt med reglering av villkor för kreditförvärvare

Marknaden för överlåtelser av fordringar är både i Sverige och i andra delar av EU föremål för hård konkurrens. En av utmaningarna för den som vill sälja eller förvärva en fordringsportfölj är hur priset för portföljen skall bestämmas. Att göra marknaden mer transparent kan bidra till en mer harmoniserad och tydlig värdering och därmed underlätta dylika transaktioner. Svensk Inkasso är därför övergripande positivt till de föreslagna bestämmelserna i avdelning III.

Informationskraven alltför omfattande – bör begränsas

Svensk Inkasso anser att det är viktigt att säkerställa att informationskraven på kreditgivare och kreditförvärvare, till exempel vid outsourcing (artikel 13, 16, 18), är proportionella och att det inte leder till onödigt dubbelarbete vilket ökar kostnader för hantering. På liknande sätt bör kraven på tillsyn i artikel 20-21 vara riskbaserade för att göra det möjligt för kreditförvaltare och kreditförvärvare att fokusera sina resurser och vidta förbättrade åtgärder i situationer där det finns verkliga risker samtidigt som man tillämpar förenklade åtgärder på annat håll.

I nuvarande förslag föreskrivs en omfattande rapporteringsplikt avseende *varje* kreditavtal. Med beaktande att det i många medlemsländer och hos många kreditförvaltare kan handla om 100 000- tals enskilda fordringsöverlåtelser varje år förefaller förslaget vara oproportionerligt administrativt betungande och därigenom kostsamt för kreditgivare, kreditförvärvare och inte minst för myndigheterna. Nyttan med denna ordning kan även ifrågasättas beaktat direktivets stränga krav för auktorisering, de etiska kraven på hantering samt myndigheternas rätt att utverka administrativa påföljder.

Det kan noteras att även en ordning med rapportering bulkvis är bekymmersam då många av dagens fordringsöverlåtelseavtal innehåller klausuler med *löpande köp* dvs. att överlåtelse sker t.ex. när ett nödlidande lån nått viss ålder efter förfallodagen.

Den föreslagna administrativa rapporteringen innebär en kostsam hantering varigenom prissättning av nödlidande lån påverkas – vilket är i strid med syftet med direktivet. Därtill innebär förslaget att det byggs upp och överförs stora register med personuppgifter rörande enskilda gäldenärer mellan berörda intressenter. Beaktat de säkerhets- och integritetsrisker som kan uppstå vid överföring av sådana uppgifter förefaller förslaget ogenomtänkt.

Mot bakgrund av vad som angivits ovan bör *rapporteringsplikten avseende enskilda kreditavtal* enligt Svensk Inkasso utgå från förslaget till direktiv.

AECE

Mekanismen för ianspråktagande av säkerhet utanför domstol ("AECE") omfattar enligt förslaget endast krediter mellan företag och inte konsumentkrediter. Förfarandet bör dock enligt Svensk Inkasso *utvidgas* till att omfatta även konsumentkrediter. En sådan ordning kan bidra till minskad överskuldssättning hos privatpersoner samt effektivisera mekanismen betydligt.

AECE kan användas när en låntagare inte fullföljer sin avtalade skyldighet att betala sitt lån i syfte att återfå värdet av lånet genom att ianspråka säkerhet utan att gå till domstol. För att förfarandet skall få någon verklig betydande effekt på kort och medellång sikt bör förfarandet *fastställas i respektive medlemsstats lagstiftning* istället för som föreslagits i direktivet genom valfrihet i avtal.

Närliggande lagstiftning

Förslaget saknar hänvisningar till nuvarande penningtvättslagstiftning. I det stora flertalet medlemsländer omfattas kreditförvaltares verksamhet *inte* av fjärde penningtvättsdirektivet. I några medlemsländer omfattas dock kreditförvaltare av direktivet. Ett mer harmoniserat tillvägagångssätt där penningtvättsdirektivet beaktas bör införlivas i förslaget. Härvid bör beaktas att ett riskbaserat tillvägagångssätt bör tillämpas och att *kreditförvaltaren har avtal med kreditgivaren, inte med låntagaren*.

Det är positivt att förslaget hänvisar till art 36 i Dataskyddsförordningen. I direktivet bör dock klargöras att kreditförvaltare är personuppgiftsansvariga för sin kreditförvaltning/inkasso-verksamhet, att kreditförvaltare *får* behandla personuppgifter om låntagare samt att laglig grund för behandlingen företrädesvis är att kreditförvaltaren fullgör en uppgift av allmänt intresse¹, att den är nödvändig för att fullgöra avtal eller att det föreligger ett berättigat intresse.

Tillgång till kvalitativ data och gäldenärsinformation är avgörande för kreditförvärvare och kreditförvaltare, både när det gäller kreditförvaltning (datatekniska metoder ökar chanserna att låntagarna betalar) och vid köp av fordringsportföljer (till exempel för korrekt portföljbedömning och prissättning). Beslutsfattare bör således i direktivet tydliggöra att automatiskt beslutsfattande med inslag av profilering är en integrerad och nödvändig del av kreditförvaltningsverksamhet och att sådan profilering inte utgör ett sådant automatiskt beslutsfattande som avses i artikel 22 i Dataskyddsförordningen², eftersom låntagarens rättsliga ställning inte påverkas.

För Svensk Inkasso

Fredrik Engström

¹ Vilket den svenska lagstiftaren anser. Se prop.2017/18:120 sid 18 ff.

² Vilket den svenska lagstiftaren anser. Se prop.2017/18:120 sid 46.